

Svarsmall: Remiss Program för samordnad nationell miljöövervakning i Vättern

Från: SLU Aqua, enheten för stora sjöarna
Kontakt: Göran Sundblad, goran.sundblad@slu.se

Svar önskas senast den 8 oktober 2021
Mejla denna svarsmall till: vatternavardsforbundet@lansstyrelsen.se

Program (textdel)

1. Inledning	<p>1. En generell synpunkt berör nationellt vs regionalt. Titeln påstår att det är nationell miljöövervakning men majoriteten av momenten som diskuteras är i hög grad regionala. Eftersom det är samordning av både regionala och nationella moment föreslår vi att titeln ändras till "PROGRAM FÖR SAMORDNAD MILJÖÖVERVAKNING I VÄTTERN".</p> <p>2. Relaterat till ovan. Det står att tidigare regionala fiskundersökningar nu lyfts in till det nationella programmet - men det framgår inte huruvida rödinglek, flugutter och kräftprovfisken genomförs nationellt. Var, förutom i Vättern, genomförs dessa fisken - är det verkligen nationell angelägenhet om det endast utförs i Vättern?</p> <p>3. Det pratas mycket om miljöövervakning. De provfisken och undersökningar som utförs av SLU Aqua är dock till övervägande del motiverat som en resursövervakning (finansierad av HaV:s enhet/avd för fiskereglering). Syftet är alltså att ta fram underlag för att kunna förvalta fisket. Detta bör framgå tydligare. Även under 2. Mål och syfte?</p> <p>osv</p>
2. Mål och syfte	<p>1.</p> <p>2.</p> <p>3.</p> <p>osv</p>
3. Undersökningar i programmet	<p>1. I tabell 2 under Nyttjande/uttag listas yrkes- och fritidsfiske-nationell/regional som ansvar och samordnas av HaV/Länsstyrelse. Det som glömts bort är de nationella planer för regionala fritidsfiskeundersökningar som HaV och SLU Aqua tagit fram gemensamt (Aqua reports 2018:22 samt den tidigare Aqua reports 2014:12). Som anges i planen ska de regionala undersökningarna, som görs i omdrev i stora sjöarna, samordnas med LST.</p> <p>2. Det bör tydligare framgå att regionala fritidsfiskeundersökningar i stora sjöarna med frifiskerätt ingår i en nationell plan med omdrev.</p> <p>3.</p> <p>osv</p>
4. Utvärdering och redovisning	<p>1.</p> <p>2.</p> <p>3.</p> <p>osv</p>
Rapportering	<p>1. Vi ser positivt på (en mer omfattande) rapportering vart tredje och sjätte år istället för årligen.</p> <p>2. Bland Förbättringsbehov (sid 39) kan nämnas behovet av integrerade och ekosystembaserade analyser. Att samköra analyser från flera program och därmed försöka följa ekosystemet och identifiera artinteraktioner vore önskvärt.</p> <p>3. Förutom att förbättra analys och modellering av födoavarna borde man titta på hur övervakningen kan utvecklas för att följa hela ekosystemet med en tillhörande bristanalys (t ex om man inte har grepp om nyckelarter och energiflöden mm)</p> <p>4. Det är positivt att ett förbättringsbehov är "Datavårdskap för miljögifter" behöver utvecklas så att data blir tillgänglig på liknande sätt som SLUs MVM.. "Vi fann nämligen beskrivningen av miljögifter i fisk och provbankning något otydlig i texten i övrigt. Finns det inte ett program på abborre i norra Vättern som inte tas upp? Ett förbättringsbehov kan vara att på sikt borde ett reviderat program för miljögiftsövervakning i fisk med större tonvikt på konsumtionsfisk och trofisk anrikning tas fram, och att det bör samköras med pågående fisk- och miljöövervakning.</p>
5. Kostnader och finansiering	<p>1.</p> <p>2.</p> <p>3.</p> <p>osv</p>
6. Samverkan	<p>1.</p> <p>2.</p> <p>3.</p> <p>osv</p>
Övrigt	<p>1. På flera ställen står det om pelagiala provfisken - oklart vad som menas (BSS-näten är bottensatta). Se tex tabell 8. Stryka pelagial?</p> <p>2. Även hänvisning till Mångfaldsfiske är underlig beteckning. Strändnära provfiske med översikttnät mer lämpligt, alternativt littoral fisk.</p> <p>3.</p> <p>osv</p>

Bilagor/Momentbeskrivningar

Är beskrivning av syfte och metoder korrekt; Är strategin korrekt, rätt ämnen, rätt frekvens mm?

1. Vattenkemi i utsjön	...
2. Vattenkemi i utloppet	...
3. Vattenkemi i tillflöden	...
4. Nederbörds kemi	...
5. Växtplankton	...
6. Djurplankton	...
7. Glacialrelikter	...
8. Djupbottenfauna	...
9. Stråndbottenfauna	...
10. Undervattensvegetation	...
11. Påväxtalger	...
12. Hydroakustik	...
13. Provfiske utsjö/pelagial	Sid 85, Mål och syfte står det att data från provfisken utgör ett av de viktigare underlagen för klassning av ekologisk status, stämmer detta? Används nätprovfiskena för att bedöma status enligt vattendirektivet?
	Sid 85. "Beståndet av röding är ett av de enskilt mest värdefulla i hela landet". Stryk den meningen.
	Sid 86. Statistiska aspekter. Inledande meningen underligt formulerad. Bör skrivas om. Dessutom, tredje stycket. Lägga till att näten inte ska ligga för nära varandra?

	Sid 88. Nätsektionerna är inte bara längre, de är djupare också.
	Sid 89. Även abborre och öring åldersläses, samt nors, mört, gädda och lake, men inte rutinmässigt. Notera också att "detta ger information om åldersstruktur och tillväxt vilket kan användas i analyser av fiskens populationsdynamik".
14. Mångfaldsfiske	Underlig titel (Biologiska mångfaldsprovfiske). Borde vara Strandnära provfiske med översiktsnät mer lämpligt. Sid 91. Statistiska aspekter. Första meningen underlig. Kräftor tas bort och analyseras vidare? Notera också att det finns flera olika statistiska analyser som är användbara (flera mer än t-test). Detta anges inte heller på andra metoder. Stryka? Även efterföljande text som handlar om hur det analyseras, snarare än hur man lägger upp undersökningarna (som det står på andra moment).
15. Rödinglekprovfiske	...
16. Artövervakning Harr	...
17. Artövervakning Öring	...
Kräftprovfiske	På SLU aqua har vi tidigare detekterat stora förändringar av kräftbeståndet som har skett under korta tidsspann (Persson mfl 2021). För att kunna bedöma beståndens utveckling är det därför mycket viktigt att datainsamlingen omfattas av både en tidsmässig och geografisk täckning. En optimal tidsmässig täckning betyder att provfisken och provtagningar av yrkesfiskets fångster genomförs tillräckligt regelbundet, minst en gång per år. Risken med att tolka fisken utförda med längre tidsintervall är att man inte detekterar relevanta förändringar i tid. Det innebär dessutom att tidsserierna kan bli så pass avhuggna att de statistiska beräkningarna av trender blir väldigt osäkra (och därmed svåra att dra slutsatser från). Ett ytterligare problem är att det även finns "slumpmässig" variation mellan år. Sådan slumpmässig variation är svår att modellera på korta tidsserier, och det finns därmed en risk för felaktiga slutsatser. En optimal geografisk täckning innebär att dessa undersökningar genomförs på lokaler jämt fördelade runt hela sjön. Denna fördelning beror delvis på att signalkräftan rör sig relativt lite när den väl har etablerat sig och vi kan därmed dela in Vätterns signalkräftor i många olika geografiskt mer eller mindre distinkta delpopulationer. Då vi ser en förändring vid ett fiske i norra Vättern är det alltså inte frågan om en förändring av hela sjöns bestånd, utan endast för delbestånd i norra Vättern.
18. Elfiske	...
19. Fångststatistik	För fritidsfisket bör ovan nämnda nationella planer för regional insamling tas upp som underlag. På sidan 128 finns ett stycke som nog inte ska stå med: "Jag har med hjälp av Friederike försökt förtydliga skillnaden mellan variabler, metoder och bakgrundsinformation. Variablerna ska ta upp vilka saker man mäter i fält (storlek, arter, antal fiskande båtar, fångst i antal, fångst i vikt, etc), i en lista eller dylikt. Metoder beskriver hur man mäter variablerna, tex via provfiskenät, enkäter, fältobservationer osv. Kika gärna i mallen där det finns beskrivet." För de undersökningar som samordnas av SLU Aqua på uppdrag av HaV ansvarar SLU Aqua för rapportering och datalagring. Kostnaden varierar och anpassas efter hur mycket medel som HaV tillhandahåller uppdraget.
20. Häckande på skär	...
21. Miljögifter i vatten	...
22. Miljögifter i biota	...
23. Miljögifter i sediment	...
24. Främmande arter (IAS)	...
25. Klimatrelaterade	...
Övrigt	...